

การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่องระบาชักพระ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในสังกัดกรุงเทพมหานคร

The curriculum development of selective course on rabum chakphar for forth grade students under jurisdiction of bangkok metropolitan

ธีระศักดิ์ แสนท้วม^{1*}

Teerasak Santhom^{1*}

มาเรียม นิลพันธุ์²

Maream Nillapun²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการ ในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่องระบาชักพระของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดขุนจันทร์ กรุงเทพมหานคร 2. พัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ระบาชักพระของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดขุนจันทร์ กรุงเทพมหานคร 3. ทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ระบาชักพระของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดขุนจันทร์ กรุงเทพมหานคร และ 4. ประเมินหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ระบาชักพระเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ ความสามารถในการปฏิบัติทำ ระบาชักพระ และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร โดยทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดขุนจันทร์ จำนวน 26 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย หลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบแบบประเมินความสามารถในการปฏิบัติทำ ระบาชักพระ วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่แบบ One Group Pretest-posttest Desing และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญและต้องการ ให้การจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับระบาชักพระ คาดหวังให้นักเรียน ได้ศึกษาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับนาฏยศัพท์ ภาษานาฏศิลป์ไทย

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ระบาชักพระ ประกอบด้วย 1. แนวคิด 2. หลักการ 3. จุดหมาย 4. คำอธิบายรายวิชา 5. ผลการเรียนรู้ 6. โครงสร้าง/เวลาเรียน 7. สารการเรียนรู้ 8. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 9. สื่อการเรียนรู้ 10. แผนการจัดการเรียนรู้ 11. การวัดและการประเมินผล แต่ละหน่วยจัดการเรียนรู้แบบเน้นการปฏิบัติ

3. ผลการทดลองหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ระบาชักพระ จำนวน 26 คน จำนวน 20 ชั่วโมง จัดการเรียนรู้แบบเน้นการปฏิบัติ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1. ขั้นให้ความรู้ 2. ขั้นสาธิต 3. ขั้นปฏิบัติ และ 4. ขั้นปรับปรุงและประยุกต์ใช้ พบว่านักเรียนมีความสนใจ ตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมได้เป็นอย่างดี ในการจัดการเรียนรู้ มีการเตรียมความพร้อมในทุก ๆ ด้าน

¹ นักศึกษาระดับปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาหลักสูตรและการนิเทศ) ศษ.ม. มหาวิทยาลัยศิลปากร อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน อีเมล : tishueng@gmail.com โทรศัพท์: 091-7801161

¹ Graduated Student, Master of Education (Curriculum and Supervision), M.Ed. Silpakom University 73000

* Corresponding Author e-mail: tishueng@gmail.com โทรศัพท์: 091-7801161

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) มหาวิทยาลัยศิลปากร อีเมล : maream_su@hotmail.com

² Assistant Professor Ph.D. (Curriculum Research and Development) Silpakorn University: e-mail : maream_su@hotmail.com

4. ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ระบายชักพระ พบว่า 1.คะแนนเฉลี่ยผลการเรียนรู้เรื่องการปฏิบัติทำรำระบายชักพระ ของนักเรียนก่อนการทดลองใช้หลักสูตรและหลังทดลองใช้หลักสูตร แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนรู้หลังการทดลองใช้หลักสูตร สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนรู้ก่อนการทดลองใช้หลักสูตร 2. นักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติทำรำระบายชักพระ อยู่ในระดับ ดี มาก 3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ระบายชักพระ อยู่ในระดับ มากที่สุด

Abstract

The purposes of this research were : 1. To study of standard information and requirements to develop an extracurricular subject / Thai traditional dance Chakphra for the fourth grade primary level at Watkhunjun School, Bangkok ; 2. To Develop the study outline for the extracurricular subject / Thai traditional dance Chakphra for the fourth grade at Watkhunjun School, Bangkok ; 3. To trial the extracurricular subject / Thai traditional dance Chakphra at a fourth grade level at Watkhunjun School, Bangkok ; and 4. To evaluate the extracurricular subject / Thai traditional dance Chakphra in relation to student performance achievement in Thai traditional dance, and to assess the students' opinions of the content and implementation of the curriculum.

The representative sample consisted of twenty-six (26) students in the fourth grade at Watkhunjun School Bangkok. Research instruments within the curriculum consisted of lesson plans, tests, assessment forms for performances of Thai traditional dance and questionnaires. The data was analyzed by percentage, mean, standard deviation, t - test dependent and content analysis.

The results were as follows :

1. The participating students understood the importance of Thai Traditional Dance and acquired the skills to perform the basic actions of Thai dancing art ;

2. The development of Thai Traditional Dance as an extracurricular subject consisted of : 1. concept ; 2. principles ; 3. goals; 4. description of the course ; 5. learners' qualification; 6. structure / school hours ; 7. main points ; 8. activities format; 9. learning method ; 10. lesson plans ; and 11. measurement and evaluation. Students had to focus on their movements in every unit.

3. The research results of Thai traditional dance (Chakphra) as an extracurricular for the 26 participating students were drawn from twenty (20) hours focusing on demonstration and practicing in four steps. They were 1. The Cognition 2. Demonstration 3. The Associative Phase, and 4. Adaptation. The students were interested in the curriculum and intended to practice the activities. The teacher can also exchange knowledge with teachers and dance instructors in the local area. Students also share their opinions in practicing activities and work in groups.

4. The evaluation and improvement of Thai traditional dance (Chakphra) as an extracurricular subject found that 1. After the implementation course curriculum the mean scores on posttest were higher than pretest with statistically significant at 0.05 level. 2. Student's abilities in performing Thai traditional dance (Chakphra) were at a very good level. 3. Student's satisfaction of the extracurricular subject on Thai traditional dance (Chakphra) were at the highest level of satisfaction.

บทนำ

ประเทศไทยมีวัฒนธรรมที่เจริญรุ่งเรืองเป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่นของชาติประกอบด้วยศาสนา ภาษาวรรณกรรม ศิลปกรรม ดนตรี โบราณสถาน โบราณวัตถุ ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นแบบแผนและวิถีชีวิตอันดีงามสิ่งเหล่านี้เป็นมรดกอันทรงคุณค่าที่มีการรักษาสืบทอดพัฒนาจากอดีตจนถึงปัจจุบันและอีกหนึ่งวัฒนธรรมที่ได้รับการยอมรับไปทั่วโลก และเป็นวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นถึงศิลปะ ความงดงาม คือ นาฏศิลป์ไทย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของศิลปวัฒนธรรม [1] โดยนับเป็นความภาคภูมิใจอย่างยิ่งที่เรามีวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แสดงถึงลักษณะเฉพาะของชาติและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของประเทศชาติดังนั้นคนไทยจึงควรช่วยกันอนุรักษ์เผยแพร่อับทอดและพัฒนาวัฒนธรรมอันดีงามนี้ให้คงอยู่คู่ชาติสืบไปดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ที่พระราชทานในงานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์ เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2503 ความตอนหนึ่งว่า

“...ประเพณีทั้งหลายย่อมมีประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของแต่ละคนเรามีประเพณีของชาติไทยเป็นสมบัติเราควรจะยินดีอย่างยิ่งและช่วยกันส่งเสริมรักษาไว้ เพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ...”

จากพระบรมราโชวาทแสดงให้เห็นว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงสนพระราชหฤทัยเกี่ยวกับประเพณีของไทย โดยพระองค์ทรงห่วงใยในการรักษาและการส่งเสริมการสืบทอดประเพณีของชาติไทย การที่ประเทศไทยจะสามารถก้าวไปสู่การพัฒนาให้ทัดเทียมกับนานาชาติได้อย่างเหมาะสมทันต่อ การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันและก้าวเข้าสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้นั้นส่วนหนึ่งจำเป็นต้องพัฒนาความเข้มแข็งทางด้านสังคมวัฒนธรรมอันเป็นผลรวมของสิ่งดีงามที่มีอยู่ในสังคมที่เกิดจากการสั่งสมต่อยอดร่วมกันของคนในสังคมขึ้นมาเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมทั้งที่เป็นประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมขนบธรรมเนียมประเพณี

ศาสนาวินิจฉัย และภูมิปัญญาซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545[2] ซึ่งเป็นกฎหมายหลักด้านการศึกษาระดับแรกของประเทศไทยที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลกันอย่างกว้างขวางอันเป็นผลกระทบที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาของชาติอย่างมากในมาตรา 6 กล่าวว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญาความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขเปิดโอกาสให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพัฒนาสาระ และกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและในมาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทยความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติการดำรงชีวิตการประกอบอาชีพตลอดจนการศึกษาต่อและให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหา ในชุมชนและสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่นคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวชุมชน สังคมและประเทศชาตินอกเหนือจากนี้ในมาตรา 29 ที่กล่าวถึงการเลือกสรรภูมิปัญญา และวิชาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยน ประสพการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน (คณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 5, 15-16)

ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าประเพณีท้องถิ่นมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนเป็นอย่างมาก และมีความจำเป็นที่สถานศึกษาควรจะนำมาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียน ทั้งนี้ การจัดการเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของนักเรียนและคนในชุมชน อันเป็นการสร้างแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้

เกี่ยวกับนาฏศิลป์และศิลปวัฒนธรรมของชาติ [3] ได้มีความตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นไทยในประเพณีท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้านที่บรรพบุรุษได้สั่งสมและถ่ายทอดกันมาตั้งแต่อดีต สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ วัฒนธรรมต่างชาติที่หลั่งไหลเข้ามารวมทั้งการนำเอาวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการผลิตและดำรงชีวิต โดยขาดการกลั่นกรองและเลือกใช้วัฒนธรรมเหล่านั้นอย่างมีเหตุผลทำให้คนไทยส่วนใหญ่มีวัฒนธรรมตกอยู่ภายใต้การครอบงำของวัฒนธรรมบริโภคนิยมทำให้เกิดความขัดแย้งและสับสนทั้งในเรื่องความคิดความเชื่อค่านิยมบทบาทหน้าที่มีการเอาวัดเอาเปรียบผู้อื่นเพื่อการเป็นผู้ชนะจนทำให้ระเบียบวินัยและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนในชาติถูกละเลยคุณค่าของภูมิปัญญาไทยและลักษณะความเป็นไทยถูกละเลยวัฒนธรรมสมัยใหม่รุกล้ำครอบงำจนวัฒนธรรมไทยถูกลดคุณค่าและอ่อนแอลง [4] และจากการที่ประเทศไทยเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้สะท้อนให้เห็นถึงความอ่อนแอ และขาดความเป็นตัวของตัวเองในสังคมไทยอันเนื่องมาจากการขาดความสมดุลแห่งการเรียนรู้มีผลทำให้ภูมิปัญญาไทยหายไปจากสังคมเพราะถูกรองรับจากภูมิปัญญาสากล การถ่ายทอดภูมิปัญญาไทยในและนอกระบบโรงเรียนน้อยลงทำให้คนไทยไม่ศึกษาภูมิปัญญาไทยเป็นผลให้สังคมไทยต้องเผชิญกับวิกฤตทางปัญญาเห็นได้ชัดเจนจากการพึ่งตนเองในการแก้ปัญหาไม่ได้ และนโยบายการจัดการประเทศของรัฐที่มุ่งตอบสนองความเจริญก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมละเลยสังคมเกษตรกรรมและภูมิปัญญาชาวบ้านซึ่งเปรียบเสมือนรากฐานชีวิตชาติการยอมรับภูมิปัญญาไทยและจากแนวทางในการกำหนดนโยบายและจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยนโยบายดังกล่าวได้กำหนดการจัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งในด้านการศึกษาในระบบการศึกษาปฐมวัยและการส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กและเยาวชนซึ่งนโยบายและมาตรการในการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนด้วยนโยบายด้านการศาสนาศิลปวัฒนธรรม

จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยบำรุงรักษา ส่งเสริมและอนุรักษ์สถานาศาสนาศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดสังคม ภูมิปัญญาแห่งเรียนรู้และสังคมที่เอื้ออาทรต่อกัน สืบทอดวัฒนธรรมความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์แห่งความเป็นไทยและท้องถิ่น

จากเหตุผลข้างต้นผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญและปัญหาที่เกิดขึ้นในการละเลยประเพณีท้องถิ่นของเขาวชนเป็นอย่างยิ่งจึงได้ดำเนินการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนท้องถิ่นในย่านตลาดพลูสำนักงานเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งของปัญหาดังกล่าวเกิดจากการจัดการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นของนักเรียนที่ไม่เห็นถึงความสำคัญของสิ่งใกล้ตัว และสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน โรงเรียนไม่สามารถพัฒนาหลักสูตรและจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ผู้วิจัยได้สำรวจประเพณีในชุมชนและพบว่า ชุมชนมีประเพณีที่โดดเด่นและเป็นประเพณีที่สำคัญของชาวชุมชน นั่นคือ ประเพณีชักพระวัดนางชี ซึ่งจากการศึกษาในเรื่องประเพณีชักพระทำให้ทราบว่ “ประเพณีชักพระวัดนางชี” เป็นประเพณีที่ชุมชนในเขตธนบุรีให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาที่พุทธศาสนิกชนได้ถือปฏิบัติกันมาครั้งโบราณกาลจนถึงปัจจุบันและยังเป็นประเพณีของรัฐ (กรุงเทพมหานคร) ด้วย

ภาพกิจกรรมประเพณีชักพระ

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องระบำชักพระ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน

วัดขุนจันทร์ ซึ่งเป็นสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เป็นการนำเอาเนื้อหาเรื่องประเพณีชักพระ มาประกอบ ในหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและขั้นตอนของประเพณีชักพระวัดนางชี มาสร้างสรรค้ในการแสดงนาฏศิลป์ไทย ให้กับผู้เรียนเพื่อให้เกิดความรักความหวงแหนและตระหนัก ถึงคุณค่าความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน และสร้างจิตสำนึกร่วมแรงร่วมใจกันอนุรักษ์ศิลป วัฒนธรรมของไทยไว้ให้อยู่คู่กับสังคมและชุมชนแห่งนี้ ตลอดถึงเป็นการพัฒนาหลักสูตรที่มีความสัมพันธ์กับ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนและผู้เรียนรวมถึง เป็นการสนองต่อเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ให้ชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วม ในการพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษาอบรมมีการ แสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาชุมชนของ ตนเองให้เข้มแข็งได้ต่อไปและเป็นการจัดการศึกษา ที่มาจากความต้องการของผู้เรียนและชุมชนท้องถิ่น อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการ ในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องระบำ ชักพระของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน วัดขุนจันทร์ กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ระบำชักพระของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดขุนจันทร์ กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ระบำชักพระของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดขุนจันทร์ กรุงเทพมหานคร
4. เพื่อประเมินหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ระบำชักพระเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ ความสามารถในการปฏิบัติทำรำ ระบำชักพระ และศึกษาความคิดเห็น ของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตธนบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดขุนจันทร์ โรงเรียนวัด ราชคฤห์ โรงเรียน วัดประดิษฐาราม จำนวน 91 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดขุนจันทร์ ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 26 คน ที่ได้มา โดยการสุ่ม ท้องเรียนอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการ ใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ระบำชักพระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 โรงเรียนวัดขุนจันทร์

ตัวแปรตาม คือ

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเพณี ชักพระ
2. ความสามารถในการปฏิบัติทำรำระบำ ชักพระ
3. ความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ระบำชักพระ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ระบำชักพระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 โรงเรียนวัดขุนจันทร์ เป็นลักษณะของการวิจัย และพัฒนา (Research and Development : R & D) ใช้ แบบแผนการวิจัยแบบ แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อน และหลัง (One Group Pretest-Posttest Design) โดยใช้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนวัดขุนจันทร์ จำนวน 26 คน เป็นหน่วย การวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดการดำเนินการวิจัย มี 4 ขั้นตอนดังนี้ ดังนี้คือ

ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (R₁ : Research) : ศึกษาข้อมูล พื้นฐาน

ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการ ความคิดเห็น ข้อมูลเกี่ยวกับประเพณีชักพระ โดยการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรจากผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน ครูผู้สอนนาฏศิลป์ จำนวน 1 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 1 คน และผู้รู้ในท้องถิ่น จำนวน 1 คน ศึกษาความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง ระบายชักพระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดขุนจันทร์ จำนวน 26 คน ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับประเพณีชักพระ และศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร เพื่อนำมาใช้ประกอบการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ระบายชักพระ

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (D1 : Development) : พัฒนาหลักสูตร

นำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์ขั้นตอนที่ 1 คือ ขั้นศึกษาข้อมูลพื้นฐานมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนย่อย 3 ขั้นตอน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง 2) ประเมินหลักสูตรฉบับร่างโดยผู้เชี่ยวชาญ และ 3) การปรับปรุงหลักสูตรฉบับร่าง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง โดยผู้วิจัยร่วมกับครูผู้สอนนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 จากการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ การศึกษาความคิดเห็นและความคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้การวัดและประเมินผล และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ผ่านการร่วมกันวิเคราะห์แล้ว ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรฉบับร่างที่ประกอบด้วย 1) แนวคิด 2) หลักการ 3) จุดหมาย 4) คำอธิบายรายวิชา 5) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง 6) โครงสร้าง/เวลาเรียน 7) ขอบข่ายสาระการเรียนรู้ 8) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 9) สื่อการจัดการเรียนรู้ 10) แผนการจัดการเรียนรู้ และ

11) การวัดและการประเมินผล และนำหลักสูตรฉบับร่างนำเสนอที่ประชุมผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย คณะกรรมการ โรงเรียน ผู้อำนวยการ ครูฝ่ายวิชา ครูผู้สอน เพื่อร่วมพิจารณาอีกครั้ง

2. การประเมินหลักสูตรฉบับร่าง เมื่อสร้างหลักสูตรฉบับร่างเสร็จต้องมีการดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรก่อนนำไปทดลองใช้ โดยตรวจสอบด้านความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบของโครงสร้างหลักสูตร

3. การปรับปรุงหลักสูตรฉบับร่าง นำผลการประเมินหลักสูตรฉบับร่างของผู้เชี่ยวชาญ มาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตร เพื่อให้หลักสูตรมีความเหมาะสมที่จะนำไปทดลองใช้

ขั้นตอนที่ 3 พัฒนา (R₂ : Research) : ทดลองหลักสูตร

วัตถุประสงค์เพื่อทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ระบายชักพระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดขุนจันทร์ ทั้งนี้เพื่อพิจารณาถึงผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการทดลองใช้หลักสูตรดังกล่าว ซึ่งในการทดลองใช้หลักสูตร มีแบบแผนการวิจัยแบบ One Group Pretest-Posttest คือ กลุ่มเดียว สอบก่อนและหลัง มีขั้นตอนดังนี้

ในการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง ระบายชักพระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดขุนจันทร์ มีขั้นตอนดังนี้

3.1 ผู้วิจัยนำแบบทดสอบก่อนเรียนให้นักเรียนสอบก่อนที่จะจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้

3.2 ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมในห้องเรียน และนอกห้องเรียน ทั้งรายบุคคลและกระบวนการกลุ่ม ประกอบด้วย การสนทนาซักถาม ให้นักเรียนปฏิบัติตามในกิจกรรมศึกษาจากเอกสาร หนังสือ ใช้สื่อและเทคโนโลยีต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนอยากรู้อยากอยากเห็น ฝึกให้นักเรียนคิดประเด็นคำถาม พานักเรียนออกไปเรียนรู้นอกสถานที่ที่จริง ฝึกการสังเกต สัมภาษณ์ รวบรวมข้อมูล และศึกษา

ค้นคว้าเพิ่มเติมจากใบความรู้ หนังสือในห้องสมุด อินเทอร์เน็ตแล้วนำข้อมูลและความรู้ที่ได้รับมารวบรวมกัน วิเคราะห์ อภิปราย และแสดงความคิดเห็น และ สรุปเป็น ความรู้ใหม่

3.3 ภาคปฏิบัติ โดยการจัดกิจกรรม การเรียนในภาคสนาม เน้นการฝึกทักษะการปฏิบัติ เกี่ยวกับการปฏิบัติทำร่า ระบุว่าชักพระผู้วิจัยดำเนินการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ การสอนที่เน้นการปฏิบัติ มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นให้ความรู้ ความเข้าใจ (The Cognition Phase) 2) ขั้นสาธิต (The Demonstration Phase) 3) ขั้นปฏิบัติ (The Associative Phase) และ 4) ขั้นปรับปรุงและประยุกต์ใช้ (The Adaptation Phase)

3.4 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนเรียนจบหลักสูตรแล้ว มีการวัดและประเมิน ความสามารถในการปฏิบัติทำร่า ระบุว่าชักพระ ของ นักเรียนและสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มี ต่อหลักสูตร เรื่อง ระบุว่าชักพระเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไป ประเมินผลหลักสูตร

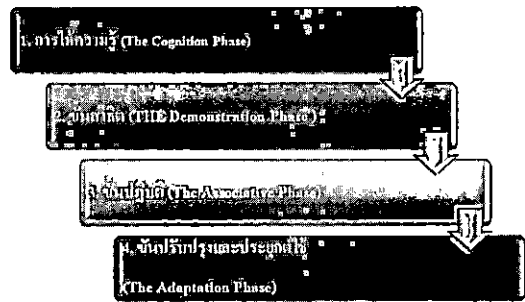
ขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (D₂ : Development) : ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

วัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลหลักสูตรรายวิชา เพิ่มเติม เรื่อง ระบุว่าชักพระ ของนักเรียน ชั้นประถม ศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดขุนจันทร์ เพื่อนำผลการประเมิน มาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นหลักสูตรฉบับสมบูรณ์

1. ประเมินผลการเรียนรู้ก่อนและหลัง การใช้ หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ระบุว่าชักพระ ประเมินผล การเรียนก่อนและหลัง การใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องระบุว่าชักพระ โดยใช้แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ แบบปรนัย มีจำนวน 20 ข้อ

2. ประเมินความสามารถในการปฏิบัติทำร่า ระบุว่าชักพระ โดยใช้แบบประเมินความสามารถใน การปฏิบัติทำร่า โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ขั้นให้ความรู้ ความเข้าใจ (The Cognition Phase) 2) ขั้นสาธิต (The Demonstration Phase) 3) ขั้นปฏิบัติ (The Associative Phase) และ 4)

ขั้นปรับปรุงและประยุกต์ใช้ (The Adaptation Phase)

ภาพแสดงขั้นตอนการสอนที่เน้นการปฏิบัติ

3. สอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อ หลักสูตร โดยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การจัดการเรียนรู้ บรรยากาศในการเรียนรู้ การวัดและ ประเมินผล และประโยชน์ที่ได้รับ

4. การปรับปรุง การแก้ไขหลักสูตร โดยนำผล การประเมินผลและข้อเสนอมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์และเหมาะสมในการนำ ไปใช้

ผลการวิจัย

1. นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญ และต้องการให้การจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับระบุว่าชักพระ คาดหวังให้นักเรียนได้ศึกษาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ นาฏยศัพท์ ภาษาท่านาฏศิลป์ไทย

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ระบุว่าชักพระ ประกอบด้วย 1) แนวคิด 2) หลักการ 3) จุดหมาย 4) คำอธิบายรายวิชา 5) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง 6) โครงสร้าง/เวลาเรียน 7) สารการ เรียนรู้ 8) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 9) สื่อการเรียนรู้ 10) แผนการจัดการเรียนรู้ 11) การวัดและการประเมินผล

3. ผลการทดลองหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ระบุว่าชักพระ พบว่านักเรียนมีความสนใจ ตั้งใจ ปฏิบัติกิจกรรม ได้เป็นอย่างดี ในการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้รู้ในท้องถิ่น

มีการเตรียมความพร้อมในทุก ๆ ด้าน นักเรียนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการ

4. ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ระเบียบราชพิธี พบว่า คะแนนเฉลี่ย ผลการเรียนรู้เรื่องการปฏิบัติทำระเบียบราชพิธี ของนักเรียนก่อนการทดลองใช้หลักสูตรและหลังทดลองใช้หลักสูตร แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานทางการวิจัย โดยคะแนนเฉลี่ย ผลการเรียนรู้หลังการทดลองใช้หลักสูตร ($X=10.08$, $S.D.=1.94$) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยการเรียนรู้หลังการทดลองใช้หลักสูตร ($X=15.65$, $S.D.=1.13$) 2) นักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติทำระเบียบราชพิธี อยู่ในระดับ ยอดเยี่ยม 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ระเบียบราชพิธี อยู่ในระดับ มากที่สุด

ภาพการแสดง ระเบียบราชพิธี

การอภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ระเบียบราชพิธี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประเด็นที่นำมาเพื่ออภิปราย ดังนี้

1. จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องมีความต้องการให้พัฒนาหลักสูตรเรื่อง ระเบียบราชพิธี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และคาดหวังให้ผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องประวัติความเป็นมา ความรู้เรื่องนาฏยศัพท์ ภาษาท่า กระบวนท่าพายเรือ และการแปรแถว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การศึกษา

เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้า ของประเทศทั้งทางด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และ สาธารณูปโภคที่สำคัญต่างๆ ปัจจุบันการวางรากฐานในการพัฒนาประเทศที่มุ่งยึดคนเป็นสำคัญ ให้รู้จักคิดเป็น สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน และสามารถพึ่งตนเองได้อย่างเหมาะสม ต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในยุคโลกาภิวัตน์ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตครอบครัว เพื่อเสริมสร้าง ศักยภาพให้กับตนเองที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็งของ ครอบครัว ชุมชน และสังคมไทย (สำนักคณะกรรมการ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 : 51)

2. ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น มี ค่าดัชนีความสอดคล้องของหลักสูตร (IOC) แสดงว่า หลักสูตรมีความสอดคล้องและเหมาะสม ในการนำไปทดลองใช้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักสูตรสร้างจากการสำรวจความต้องการของนักเรียนและผู้เกี่ยวข้องซึ่ง นอกจากนี้ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ที่พัฒนา หลักสูตรโดยมีองค์ประกอบ คือ แนวคิด หลักการ จุดหมายคำอธิบายรายวิชา มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ขอบข่ายสาระการเรียนรู้ โครงสร้าง หลักสูตร/เวลาเรียน แนวทางการจัดการเรียนรู้ สื่อการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตร กับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดขุนจันทร์ จำนวน 26 คน ที่จัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ระเบียบราชพิธี จำนวน 5 แผน พบว่า นักเรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นในการจัดการ เรียนรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจ เน้นการปฏิบัติจริง เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ซึ่งเหมาะกับนักเรียน โรงเรียนวัดขุนจันทร์ มีการใช้สื่อแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และทันสมัย นักเรียนได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ ได้ไปฝึก ศึกษานอกสถานที่ได้เรียนในสิ่งที่ไม่เคยรู้ ซึ่งกิจกรรมทั้งหมด ถือว่าเป็นสิ่งแปลกใหม่สำหรับ นักเรียน

ภาพขั้นตอนการสอนปฏิบัติระบำชักพระ

4. ผลการประเมินหลักสูตร พบว่า นักเรียนมีผลการเรียนรู้เรื่องการใช้หลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการใช้หลักสูตรมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ระบำชักพระ เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาจากความต้องการของนักเรียน มีผู้รู้ ครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ มีประสบการณ์เกี่ยวกับประเพณีชักพระอย่างแท้จริง มาเป็นผู้ให้ความรู้แก่นักเรียน และใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย และเน้นการปฏิบัติ ซึ่งสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน และมีกิจกรรมที่อาศัยความร่วมมือ ความมีระบบระเบียบวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียนร่วมกัน จึงจะทำให้ประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร โดยบูรณาการใช้เรื่องราวเกี่ยวกับประเพณีชักพระวัดนางชีในกลุ่มสาระอื่น เช่น บูรณาการในการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา เป็นต้น

2. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารายวิชานาฏศิลป์ไทยและการจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนการสอนที่เน้นการฝึกปฏิบัติ 4 ขั้นตอน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะและความสามารถในการปฏิบัติทำรำในเรื่องอื่น ๆ ได้

เอกสารอ้างอิง

- [1] ปานจันทร์ แสงสวัสดิ์ พรชัย เทพปัญญา อาคม เจริญสุข.(2557). การสืบสานนาฏศิลป์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
- [2] กระทรวงศึกษาธิการ.(2556). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์.เข้าถึงได้จาก<http://www.moe.go.th/main2/plan/p-r-b42-01.htm>
- [3] ชีราภรณ์ ชูชื่น. (2557). “การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเรื่อง นาฏศิลป์ไทย – พม่า สัมพันธ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา.” วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการนิเทศบัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [4] คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.(2545). ภูมิปัญญาชาวบ้าน : รากฐานในการพัฒนาบ้านเมือง. กรุงเทพฯ